REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA" iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șese lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 191. Brașov, Duminecă 29 August (11 Septemvrie). 1904.

Congresul cooperativelor.

(a) In Budapesta s'a ținut dilele acestea congresul internațional al societăților cooperative.

Representanțĭ din două decĭ de state au luat parte la acest congres și multe discusiunĭ interesante și utile au avut loc în cele patru dile, cât a ținut congresul.

Contele Alexandru Károlyi, care a presidat congresul, a rostit un discurs de deschidere important, în limba francesă, despre necesitatea societăților cooperative, ér la sfîrșitul congresului, contele Iosif Mailath a vorbit în limba germană, apoi în cea francesă și în cea englesă, mulțumind în numele alianței cooperative representanților streinătății, pentru-că au ascultat invitarea comitetului organisator local și s'au grăbit a participa la congres într'un numĕr așa de frumos.

Amêndoi aceștĭ bărbațĭ ai vieții publice ungare au fost discrețĭ și moderațĭ în espunerile lor, recunoscênd starea înapoiată a Ungariei pe terenul acțiunei cooperative. Ei au mers chiar cu modestia așa departe, încât au recunoscut, că Ungaria aparține Orientului și că urmând esemplele din Apus, abia de-acum înainte se va angaja în acțiunea atât de folositóre a cooperațiunei economice.

Abandonarea fraseologiei trufașe șoviniste cu ocasiunea acésta, a dat congresului nota seriosității, care lipsia mai nainte la adunările de felul acesta.

Societățile cooperative sunt de dată destul de recentă în statele europene.

Avêntul, ce l'a luat mișcarea cooperativă coincide cu ultimele decenii ale secolului trecut.

Individualismul scos în relief o dată cu renascerea și care șĭ-a ajuns apogeul pe timpul revoluțiunei francese, era ostil orĭ cărei mișcărĭ de asociare. Egalitatea, frățietatea și libertatea proclamată în marea revoluțiune se referia mai mult la individ și conventul național frances a interdis sub pedépsă de mórte individilor cu ocupațiunĭ similare, de a se constitui în societățĭ pentru apĕrarea propriilor lor interese.

In epoca, ce a urmat după revoluțiunea francesă, s'a proclamat libertatea comerciului și a industriei, care a provocat o scisiune adêncă economică și socială, avênd ca urmare reacțiunea masselor proletarisate.

S'a făcut în adevĕr un abus ne mai pomenit cu libertatea esploatării și de aci se esplică aplausele ce i s'au adus în cercurile interesate filosofului Nietzsche, care adulând spiritul și pornirea esploatatorilor, a sancționat așa dicênd esploatarea, dicênd că perfecțiunea cea mai mare omenéscă este când cineva scie sĕ-șĭ valoreze forțele și talentele cât se póte mai bine pe contul altora.

Societățile cooperative pórtă marca altruismului și sunt menite a lecui neajunsurile de carĭ sufereau massele cele marĭ ale esploataților. Ele vor salva pe ómeniĭ nevoiașĭ din ghiarele cămătarilor, vor înlesni familiilor sĕrace procurarea ieftină a mijlócelor de esistență, vor ocroti interesele producenților, făcêndu-le posibilă desfacerea mărfurilor, fără intervenția speculanților etc. In marea mișcare economică-socială cooperațiunei îi revine rolul de a paralisa acțiunea socialistă propagatóre de multe idei disolvante și desastruóse.

Rapórtele, ce s'au făcut în sînul congresului despre progresul cooperațiunei în diferitele țĕrĭ, au fost ascultate cu un viu interes și în adevĕr ceea ce s'a sĕvêrșit pe acest teren în în Anglia, Franța, Germania, Danemarca, este fórte edificător.

Representantul României a raportat despre băncile poporale înființate la inițiativa guvernului și al căror numĕr s'a urcat în câțĭva anĭ la 1580. Guvernul român — spunea oratorul — vré sĕ dea educațiune poporului și îndată ce publicul va fi destul de matur, îi va ceda terenul.

Declarația acésta a fost motivată probabil prin faptul, că în sînul congresului s'a discutat mult și cu un viu interes despre rolul ce trebue sĕ-l aibă statul față cu cooperativele. Cei mai mulțĭ erau de părere, că sprijinul statului stinghiresce autonomia inițiativei particulare și are ca consecență ingerințe politice etc. Propunerea făcută de centele Rocquigny, președintele Museului social frances și care involva o intervenție limitată a statului, a fost violent combătută de representantul Uniunei englese, și póte numai representantul rusesc s'a declarat pentru intervenția necondiționată a statului.

Cine a urmărit cu atențiune desbaterile congresului internațional al cooperativelor, s'a putut convinge, că cu tótă reserva — de altmintrea ușor de înțeles — a pressei mișcarea acésta are un viitor și va contribui mult la conciliarea antagonismului între clase, la ușurarea miseriilor în straturile cele largĭ ale populațiunei și la consolidarea democrației.

Ajutóre pentru incendiațĭ.

Pentru Românii nenorocițĭ prin incendiu din comunele Câmpenĭ, Ostrovul-mare (Hunedóra), Sotelec (Solnoc-Dăbâca) și Mădăraș (Sătmar) — au mai întrat la Redacțiunea diarului nostru următórele sume:

Din *Șimleul-Silvaniei* au întrat ajutórele următóre trimise nouĕ pentru incediații din Câmpenĭ prin Revdiss. Domn Alimpiu *Barbolovicĭu*, vicarul Silvaniei:

De la Domnii: George *Pop* de *Băsescĭ* 20 cor., Dr. George *Pop* adv. Zelau 5 cor., Dr. Mihaiŭ *Pop* adv. Ceh 3 cor., Alexandru *Pop* Băsescĭ 2 cor., Augustin *Vicașiŭ* prot. Hidig 2 cor., Vasiliu *Papp* adv. Șimleu 2 cor., Mihaiŭ *Bohățiel* propr. Supur 3 cor, Georgiu *Maior* jude de trib. pens. Periceiŭ 2 cor., Ioan P. *Lazar*, comptabil Șimleu 2 cor., Petru *Cosmuția* jude de trib. pens. Șimleu 1 cor., *Trufașiu* Ioan paroch Valcău 2 cor., Alimpiu *Barboloviciu* vicar 10 cor., Andreiŭ *Cosma* director de bancă Șimleu 2 cor., Augustin *Marcușiu* cassar Șimleu 1 cor., Eugen *Boros* curator prim Șimleu 80 banĭ, Dr. C. *Mesesian* adv. Șimleu 5 cor.. D-na vĕd. *Badescu* Șimleu 1 cor., Georgiu *Filepp* Șimleu 1 cor., Gavriil *Vajda* prot. Bobota 2 cor., Alexandru *Sima* paroch Periceiu 2 cor.—la olaltă *69 cor. 80 banĭ.*

Din *Orda de sus* (u. p. Varadia) de la d-l Artemie *Stoia* primar și soția sa *Iuliana* pentru incendiații din Câmpenĭ *50 cor.*

Suma	*119 cor. 80 banĭ.*
Transport din Nr. de la 27 Aug. (9 Sept.)	*563 „ 14 banĭ.*
Suma totală:	***682 cor. 94 banĭ.***

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Viața câmpenéscă,

Fragment din Georgica II a lui Virgiliu, tradus de
M. Strajanu.

Mult fericițĭ o câmpenĭ, de-ar cunóște ale lor scumpe [bunurĭ!
Lor pré dreptul pămênt le revarsă din sînul sĕu darnic
traiŭ fericit și ușor și departe de certe și lupte.
N'au ei, ce-i dreptul, mărețe palate, în carĭ diminéța
sĕ năvălêscă prin falnice ușĭ de prin sălile pline,
ca sĕ-i salute, clienții; și nicĭ nu privesc ei cu rîvnă
varii columne frumos cizelate cu țesturĭ, nicĭ haine
înflorilate cu aur și vase de bronz efireic;
nu coloréză cu purpur' asirie lâna cea albă,
nicĭ nu strică uleiul cel limpede cu scorțișóră.
Insĕ o liniște fără de grijĭ, o viéță ticnită,
de bunătățĭ felurite bogată; pe 'ntinsele câmpurĭ
traiŭ după poftă; și peșterĭ, isvóre și lacurĭ curate;
văi rĕcorórse, și muget de boi și somn dulce subt arborĭ:
étă comorĭ ce lor nu le lipsesc. La țéră sunt crângurĭ.
sunt văgăune de fiare; și tinerimea de-acolo
e cu puțin învĕțată și e răbdătóre la muncă.
Deii au cult și bĕtrânii onóre. Pe acolo lăsat-a
urmele pașilor sĕi Dreptatea fugind întristată
de pe pămênt.
O, muzele, mie mai dulcĭ decât tóte,
căror sacrific pătruns de-o adêncă iubire, priméscă
religiosul meu cult și-mĭ arate ale cerului taine,
căile stelelor, întunecimile sórelui varii
și ale lunei; de unde cutremurul; prin ce putere
umflă-se mările adêncĭ rupênd a lor piedicĭ și'n urmă
ér se retrag și s'alină; de ce mai cu zor merge iérna
sórele ca 'n ocean sĕ se scalde; și ce 'ntârdierĭ au
nopțile lungĭ ale iernilor?
Când aste taine ale firei
nu le-așĭ puté lămuri, décă sângele rece 'mprejurul
inimei mele mi-ar sta împotrivă; a mea desfătare
fi-vor câmpiile; mult îmĭ e dragă viéța la țéră,
fără mărire, prin văi cu isvóre, prin codri, pe rîurĭ.
Unde sunt câmpii de Sperchiu udațĭ, și unde-i Taigetul
care rĕsună de jocul feciórelor Lacedomonei?!
Cin' óre, ah! mĕ va duce 'n a' Hemului văi rĕcorórse,
subt adăpostul dorit, la gigantice umbre de arborĭ?!
Da, fericit cine ajunge sĕ pótă cunósce ale firei
legĭ și 'nceputurĭ, punênd sub picióre deșertele temerĭ
de nendurata Ursită și de Acherontele lacom.
Dér fericit e ș'acela ce adóră pe deii câmpiei,
pe bunul Pan, pe bĕtrânul Silvan și surorile nimfe.
Nicĭ a poporului fasce nu-i turbură liniștea lui, nicĭ
purpura regilor, nicĭ desbinarea și ura frățéscă,
nicĭ conjuratul în contră-ne Dac coborând de la Istru,
nicĭ ale Romei triumfurĭ și nicĭ viitórea peire
a 'mpĕrățiilor; nu vede-acolo sĕracĭ, carĭ sĕ-l umple
de dureróśa-le milă și nicĭ nu-s bogațĭ sĕ-i urască.
Fructele, ce bucuros i-le dau de la sine ai sĕi arborĭ
și roditórele sale câmpii, liniștit le culege.
El nicĭ asprimea de fier ce au legile, nicĭ nebunésca
larmă din for, séu archivele publice nu le cunósce.
Alții bat mările órbe cu vâslele, orĭ dau năvală 'n
crunte rĕsbóie; se vîră prin curțĭ și palate regale;
unul alérgă sĕ darme-o cetate sĕ-i sfarme penații
nefericițĭ, ca sĕ bea din pahare de rarĭ nestimate,
séu ca sĕ dórmă pe purpură feniciană; ér altul
strînge avere clocind pe comorĭ îngropate de aur;
unul ascultă uimit pe acei ce vorbesc la tribună;
altul, întrând în teatru-i răpit de îndoitul aplaus
rogu-te-al plebei și al senatorilor. Alții triumfă
udĭ de sângele fraților carĭ, părăsind a lor țéră,
schimbă cu tristul exil ale lor dulcĭ căminurĭ și plécă,
ca sĕ-șĭ găséscă aiurea, subt alt sóre o patrie nouă.
Agricultorul brăzdéză pămêntul cu plugul; acésta-i
munca lui rodnica de peste an și de aci ține dênsul
patria, micii nepoțĭ, vacĭ lăptóse și boii sĕi vrednicĭ.
Ne'ncetat anul i-aduce belșug, când de póme 'n grădină,
când de prăsilă la staule, când ér de grâne frumóse,
care de snopĭ umplu câmpul și nu mai încap în grânare.
Vine-apoi iérna: el sfarmă și stórce sub téscurĭ [masline
de Sciyonia; porcii sĕi grașĭ se reîntorc de la ghinde;
codrii dau lemne, și tómna-i aduce tot felul de fructe;
rumenii strugurĭ se coc pe coline 'ncăldite de sóre.
Scumpilor sĕi copilașĭ ce s'adună 'mprejuru-i, le 'mparte
dulcĭ sĕrutărĭ; și curata sa casă păstréz' a ei cinste.
Vacile lui vin cu ugere pline de lapte; și iedii
grașĭ și frumoșĭ se luptă cu micile córne 'ntre sine
pe iérbă verde.
Și el are dile de sĕrbătóre,
și rĕsturnat cu tovarĕșii sĕi pe verdéță 'mprejurul
unui foc mare, 'ncunună ulciorul, și ție-țĭ închină
mai întâiŭ, Bacche, 'nălțând rugăciune. Păstorilor [turmei le pune
darurĭ în ulmĭ ca rĕsplată a 'ndemânării la luptă
cu-arcul, apoi, desbrăcațĭ, ei se iau voinicesce la trântă.
Ast-fel de viéță trăiră 'n bĕtrânele timpurĭ Sabinii,
Remus cu fratele sĕu, și ast-fel crescut-a puterea
bravei Etrurie; ast-fel ajuns-a a lumei regină
splendida Romă și singură 'ncins-a cu zid ale sale
șépte 'nălțimĭ. Si 'nainte de 'mpĕrăția lui Joe,
când încă nu se nutriau crudii ómenĭ cu vite ucise,
ast-fel de viéță trăia pe pămênt în al sĕu véc de aur
deul Saturn: încă nu s'audise al trîmbiței sunet;
nu rĕsunau încă săbii bătute pe tarĭ nicovale.
Dér noi făcurăm o prea lungă cale și-acum este [vremea,
sĕ deslegăm fumegoșii grumazĭ ai cailor noștri.*)

---

*) Acest fragment din *Georgica* lui Virgiliu e luat din *traducerea complectă a Bucolicelor și Georgicelor lui Virgiliu*, făcută de d-l *Strajanu* și care va ieși de sub tipar dilele aceste. Observăm, că escelenta traducere de mai sus a „Vieții câmpenescĭ", care e scrisă într'o limbă ușóră și frumósă românéscă, rĕmânênd tot-odată fidelă textului latin, și metrului, este în original provĕdută cu numĕrarea obicĭnuită a versurilor (445—540) și cu mulțime de note esplicative. — Red.

Brașov, 28 August v.

Grecii în Macedonia continuă opera lor de terorism în contra Românilor macedonenĭ, carĭ nu vor sĕ-șĭ lapede naționalitatea. Diarul vienes „*Pol. Corr*" află din Constantinopol, că metropolitul grec din Monastir nu scie ce sĕ mai facă pentru a pune piedecĭ crescerei comunităților românescĭ sprijinite de autoritățile locale. Patriarchul șĭ-a eșit chiar din sărite. In ultima Duminecă el a proclamat escomunicarea preoților românĭ Christu și Ghiță din Monastir. In urma acestor procederĭ pĕcătóse, n'ar fi nicĭ o mirare décă patriarchatul grecesc ar escomunica într'o di chiar și pe autoritățile turcescĭ.

Noul ordin al ministrului Berzeviczy.

Am amintit în numĕrul nostru de erĭ, că ministrul de culte și instrucțiune publică *Berzeviczy* a adresat un nou ordin cătră inspectorii de șcóle, în care le dă acestora îndrumărĭ cu privire la controlul, ce sunt datorĭ sĕ-l esercite asupra șcólelor poporale în decursul anului școlar. Credem necesar, a reveni asupra acestui ordin.

Drept introducere, Berzeviczy dice, că politica lui culturală este: de a pune în armonie învĕțămentul primar cu interesele vieții naționale (maghiare) și cu viitórea desvoltare a „națiunei" (!) Pe basa acestui „principiu" află necesar a accentua, că trebue sĕ se mențină o strînsă legătură între tóte institutele de învĕțămênt poporal, de la „kisdedov"-urĭ începênd și până la societățile tinerimei, adecă de la etatea de 3 anĭ a copilului și până la etatea de 15 anĭ.

Pentru a se atinge acest scop, e nevoie de un corp de învĕțătorĭ, care sĕ fie pĕtruns de intențiunile arătate și sĕ fie capabil a-le realisa.

Una din problemele cele mai însemnate ale învĕțătorilor este, ca nu numai în șcólă, ci și afară de șcólă, în cercul poporului, sĕ esercite activitatea de educatorĭ (!) Invĕțătorul sĕ caute causele pentru carĭ poporul a ajuns pe panta decadenței morale și materiale.

Inspectorii sĕ facă atențĭ pe susțiitorii șcólelor comunale și confesionale, carĭ primesc ajutor de la stat, că décă nu vor observa timpul reglementar de instrucție stabilit în lege (8 respective 9 lunĭ), *li-se va detrage ajutorul.*

Urmézâ acum partea mai interesantă a ordinului ministerial. Inspectorii sunt îndrumațĭ adecă, sĕ fie cu mare băgare de sémă, ca ordonanțele ce s'au dat cu privire la *instrucția din limba maghiară* sĕ se esecute, ér contra învĕțătorilor, carĭ negligă a-șĭ împlini în privința acésta datoria, *sĕ deschidă în fie-care cas singuratic procedură disciplinară.*

Mai mult: la finele lunilor *Decemvrie* și *Iunie* inspectorii de șcóle sĕ facă raport ministrului despre învĕțătorii, carĭ *nu sciu unguresce* și despre aceia, *carĭ au predat cu séu fără succes limba maghiară* în șcólele comunale și confesionale, și asupra esperiențelor, ce și le-au câștigat cu ocasiunea visitațiunilor școlare.

Tot-odată pe învĕțătorii, carĭ *au dovedit zel și resultat în predarea limbei maghiare*, în organisarea și conducerea de societățĭ pentru tinerime și la înființarea de bibliotecĭ, sĕ-i recomande spre *premiare.*

Ministrul îșĭ încheie poruncile prin a impune serbărĭ și arborarea de stégurĭ unguresci pe tóte edificiile școlelor cu ocasiunea sĕrbătorilor naționale maghiare (!)

Intreg ordinul face impresia, că a fost dat numai și numai pentru *școlele confesionale nemaghiare.* Stăpânit de neastîmpĕr, Berzeviczy vré cu orĭ-ce preț sĕ vadă cu ochii resultatul stăruințelor sale în învĕțarea limbei unguresci și în maghiarisarea învĕțămêntului. I-se pare prea mult sĕ aștepte acésta până după aducerea nouei legĭ de instrucțiune, care sĕ scie că nu are altă țintă decât tot maghiarisarea.

O problemă veche, dér încă de actualitate.

II.

Prin anii 1860 era la ordinea dilei formarea și ajutorarea de cât mai mulțĭ *juriștĭ*, ca sĕ dea câțĭ mai mulțĭ funcționarĭ statului pentru justiție, administrație, finance. Prin anii 1868—73 cea mai mare parte dintre aceștĭ juriștĭ au fost aruncațĭ cu familii numĕróse pe drumurĭ. A urmat apoi formarea și sprijinirea de ingînerĭ de mine, căi ferate, chimiștĭ, profesorĭ secundarĭ, medicĭ, ca ómenĭ mai liberĭ și independențĭ. Consistoriile, apoi în special societatea „Transilvania" din Bucurescĭ, acorda frumóse stipendii tinerilor absolvențĭ din Transilvania, Bănat și Bucovina pentru universitățile și politechnicele din apus, Belgia, Francia, ca sĕ se formeze și sĕ ajungă cu timpul la stare materială independentă.

După cât scim noi, dintre stipendiștii societății „Transilvania" au eșit doi profesorĭ, carĭ s'au aplicat la școlele centrale din Brașov, încolo toțĭ au luat toiagul pribegiei. Causa? Fiind-că nu au găsit angajamente și ocupațiune acasă, ne avênd mijlóce proprii, și nu au găsit exploatatorĭ, societățĭ orĭ băncĭ și societățiĭ cooperative, carĭ sĕ pună sutele de mii și miliónele lor la disposiția tinerilor ingînerĭ românĭ, abia eșițĭ din șcóle și încă fără de nicĭ o cunoscință și esperiență de ómenĭ și lucrurĭ. Și póte că acésta ar fi fost și lucru hazardat.

Nu cunósce autorul tratatului din programul șcólei comerciale, care scrie despre carierele tinerilor românĭ, trecuțĭ prin universitățĭ și șcóle înalte, nu cunósce el óre Memoriul regretatului inginer Nic. Făgărășan din Drăguș, stipendistul societății „Transilvania", adresat președintelui societăți, marelui bărbat A. Treboniu Laurean — una din figurile celebre ce le-am avut noi Românii—în care memoriu el 'i arătă cu temeinice cuvinte, că cu tótă bursa primită și studiile briliante făcute, guvernul unguresc nu-l primesce în serviciile sale, capital nu are și nicĭ că găsesce sĕ întreprindă de sine ceva, și decĭ este dator sĕ se espatrieze, și din inginer de mine sĕ se aplice ca inginer la căile ferate române? Și marele Român, iubitor de némul sĕu Treboniu A. Laurian, a trebuit sĕ cedeze. De atuncĭ apróре toțĭ stipendiștii soc. „Transilvania" au trecut în România, mărind numĕrul emigranților. Vre-o 2—3 silvicultorĭ și agronomĭ formațĭ pe la Șemniț, Magyar-Ovár și Viena au trecut și aceia în România; au urmat apoi profesorii de cursul sĕcundar și din alte ramure, cu duiumul.

Milióne a jertfit țĕranul român din Transilvania și Ungaria, sute de mii de florinĭ Consistoriele, cu studiul fiilor sĕi și mii și mii dintre tinerii cei mai chipeșĭ și inteligențĭ, i-am băgat prea de timpuriu în grópă, trimițêndu-i pe la universitățĭ și șcóle înalte fără de a avé mijlócele necesare de subsistență, și *surmenațĭ* făcêndu-i s'alerge după fantoma funcționarismului. Ér țĕranul nostru a rĕmas tot ce a fost: pe lângă uneltele și sistemele lui de cultură și agonisire primitive.

Apoi au găsit acasă cariera lucrativă a *advocaturei* și carierele câștigate prin *înființarea de băncĭ*, carĭ băncĭ — durere — nu servesc atât avuției și producțiunei naționale cât mai mult îmbogățirei prin dobândĭ marĭ și mai servesc și pentru aședarea câte unei rude în situațiunĭ bănóse și sigure.

Autorul mai găsesce o carieră lucrativă pentru juriștii românĭ, cariera de *auditorĭ militarĭ* și îndémnă pe tinerĭ sĕ se aplice cât de mulțĭ pe acest teren „*comun și neutral.*" Nu înțeleg de ce autorul recomandă tot cariere de acestea, carĭ oferă câte un post de ticnă cu léfă și pensiune bună. De ce tinerii noștri și cei cu carte mai multă n'ar căuta sĕ înainteze și în armata activă sĕ frequenteze academiile technice și școlele superióre de rĕsboiŭ?

De ce feciorii noștri din armată sĕ n'aibă acolo mai mulțĭ representanțĭ și în gradele superióre, ceea-ce de sigur n'ar fi în defavorul lor?

Autorul atinge și cestiunea medicilor și medicinei la noi, dér și aicĭ în loc de a arăta necesitatea sĕ avem cât mai mulțĭ medicĭ în sînul națiunei nóstre, cu dragoste cătră opincă pentru combaterea bólelor endemice celor multe, de carĭ sufer satele și poporul nostru, și în special pentru combaterea mortalității celei marĭ a copiilor și îndrumarea țĕranului nostru cătră un regim mai igienic sub tóte raporturile, — în loc de acésta dênsul arată că „Românii nu se prea aplică bucuros la studiul medicinei, pentru-că e greu și că „puținĭ au norocul sĕ fie alesĭ ca medicĭ cercualĭ (?), fisicĭ orășenescĭ, orĭ comitatensĭ și și mai puținĭ ajung medicĭ de spitalurĭ. Mai multe șanse au cei carĭ pot obține burse de stat pentru a se puté aplica ca medicĭ militarĭ, căcĭ dênșii au momentan și cariera asigurată și venite relativ bune, împreunate cu o posiție socială respectabilă".

Va sĕ dică érășĭ o posițiune ticnită și care ofere un adăpost bun și practic — individului!

Mai rĕmâne cariera de intendență trecênd prin școla comercială, și voluntariatul de un an. Sĕ mĕ ierte autorul sfătuitor de cariere, décă nu sunt de părerea lui și sĕ-mĭ dea voie sĕ-i citez un cas recent, pe care îl póte afla și controla și dênsul:

Intr'un centru rural mare românesc, era un medic de cerc jidan, absolvent al facultățiĭ de medicină din Viena — și bolnaviĭ treceau în fie-care di câte 5—6 carĕ și căruțe, pe la ferestra doctorului, ducêndu-se încă cale de o poștă la oraș la doctor. Móre Jidanul, și este ales medic de cerc un Român. Ce sĕ vedĭ? acesta nu-i póte birui, are infirmerie proprie acasă, și nu póte sĕ se ducă la toțĭ câțĭ îl chémă pe satele vecine, și vin la el paciențĭ și din alt comitat. Făcêndu-i solgăbirĕul ungur odată miseriĭ, i-a spus'o verde în față, că pe el póte sĕ-l și suspendeze, orĭ destitue din oficiu, că el din sat tot nu se duce, că are clientelă destul de numĕrósă, după care sĕ pótă trăi. Și a rĕmas în postul sĕu doctorul român, ba a înființat prin a sa energie o bancă strașnică, care va merge tot progresând, fiind pusă la loc bun. Ĕtă doctor și doctor! Fostul farmacist sas tot deacolo în câțĭ-va anĭ a făcut avere — fiind-că din „mĕi frate", „nene, nenișorule". „vere", „vecine" nu mai scotea pe țĕranul român. Farmacistul actual, care a luat'o mai de sus, în cheltuelĭ mai marĭ, făcênd pe cavalerul, o duce mult mai greu. Influința unui medic bun și harnic nu se mărginesce numai la a scrie recete și la a da hapurĭ și chinină, séu la incassarea lefii. In strĕinătate medicii au înființat sanatorii pe a lor spese și stațiunĭ balneare*). Isvóre termale cu putere vindecătóre la posițiunĭ pitorescĭ, har Domnului, nu ne lipsesc, ci sunt destule în stăpânirea poporului — de se scaldă numai bivoliĭ și porciĭ în ele. Sĕ fie numai cine sĕ le studieze de apróре și sĕ le facă cunoscute și pună în esploatare. In câțĭ-va anĭ în România au devenit populate și căutate decimĭ de băi.

*) Acésta au făcut'o chiar medicĭ românĭ, originarĭ de la noi. — Red.

Congresul internațional al asociațiunilor.

Am amintit despre congresul internațional al asociațiunilor, ce s'a ținut dilele acestea la Budapesta sub președința contelui Alexandru *Károlyi.*

Congresul a ținut patru dile și în ultima ședință de la 8 Septemvrie a luat cuvêntul și d-l M. *Duca*, directorul „*Creditului agricol*" din România, ținênd o conferență cu titlul „*Desvoltarea încetă a mișcării de asociațiune în Orient*".

D-l Duca a spus, că în România au luat un avênt îmbucurător mai ales societățile de credit. In anul 1891 — spune d-l Duca — nu era în tótă țéra decât o singură bancă poporală, ér astădĭ numĕrul acestor băncĭ s'a urcat la 1580.

Conferențiarul schițéză desvoltarea rapidă a economiei raționale în România. Guvernul a dat pămênt la 3/4 a populațiunei. Acésta în scurt timp s'a ridicat de la 3 milióne la 6—7 milióne. Guvernul român a organisat o bancă centrală pentru societățile economice din provincie, cu menirea de a-le sprijini, nu însĕ spre a împiedeca inițiativa privată. Indată ce publicul însușĭ va fi destul de matur spre acest scop, statul îĭ va ceda locul. Guvernul vré numai sĕ dea educație poporului, ca sĕ scie cum sĕ se ajute singur, și esercită tutelă asupra lui numai până ce are nevoie de acésta.

O mare dificultate este — dice d-l Duca — că în România se simte lipsa de conducĕtorĭ. Actualmente rolul conducerei este în mânile învĕțătorilor, preoților și a primarilor din provincie, carĭ însĕ n'au timpul suficient, ca sĕ crescă o sucrescență de conducĕtorĭ. Sprijinul statului este cu atât mai necesar, cu cât în România bântue în mod îngrozitor *cămătăria.* Adesea se iau câte 100%, și la organisare trebue sĕ stăm într'o mână necontenit cu sabia.

Contele Alexandru *Károly*: Tocmai așa ca și la noi.

M. *Duca:* Afară de acésta, poporul se esploatéză pentru scopurĭ politice, ceea ce de altmintre în tóte țĕrile este așa. Un alt rĕu este, că poporul nu este destul de luminat asupra punctului, că la ce se póte aștepta de la aceste societățĭ și că bunăstarea nu se póte crea într'o singură di. România șĭ-a eluptat abia înainte cu un sfert de secol independența, nu este decĭ decât un lucru firesc, că nu se póte lăuda cu resultatele Apusului, care are cultură seculară (Vii aprobărĭ). Sperăm însĕ, că va veni timpul și vĕ asigurăm, că România îșĭ dă silința a realisa nu numai forma societăților, ci și esența lor.

Discursul d-lui Duca, spun foile maghiare, a produs o adêncă impresiune și oratorul a fost viu aplaudat.

Rĕsboiul ruso-japones.

Retragerea lui Kuropatkin.

Telegramele mai nouĕ sunt unanime în constatarea, că *Kuropatkin cu armata sa a ajuns la 7 Septemvrie n. la Mukden.* Diarele din Londra primesc din *Kupance* scirea, că spre nord de Liaoyang se dau încă lupte mai micĭ. In diua de 7 l. c. au trecut prin gara de la Kupance 80 vagóne cu rănițĭ. Corespondenții de diare englesĭ și americanĭ se plâng contra tratamentului din partea Japonesilor, carĭ în orĭ ce strĕin vĕd un spion și-l tractéză în consecență.

Corespondenții englesĭ spun, că trupele rusescĭ în retragere sunt obosite la estrem și că întîmpină marĭ greutățĭ pe drumurile desfundate în urma ploilor. Tot atât de obosite sunt și trupele lui Kuroki, carĭ nisuesc, paralel cu cele rusescĭ, spre nord.

Kuropatkin a telegrafiat Țarului, că în diua de 8 Septemvrie nu s'au întîmplat operațiunĭ militare mai însemnate. Au fost numai micĭ hărțuelĭ între avantposturĭ.

După părerea unor diare *Kuropatkin* nu se va opri la Mukden, ci va merge și mai departe spre nord. Scopul lui este de a atrage după el pe Japonesĭ cât mai adênc în Manciuria. Kuropatkin se va opri probabil numai la *Tieling*, situat lângă rîul Liao la 35 chlom. spre nord de Mukden. In cele din urmă șépte lunĭ, Rușii au instalat în Tieling deposite uriașe de provisiunĭ și au ridicat fortificațiunĭ puternice.

Corespondentul diarului „Standard", care se află în cartierul lui Kuropatkin, anunță acestei foi, că în luptele de la Anping centrul japones a avut pierderĭ fórte grave.

Japonesiĭ la insula Sachalin

Locotenentul general *Liapounow* a telegrafiat Țarului cu data de 7 Septemvrie st. n. următórele:

In diua de 6 Septemvrie st. n. la órele 6 diminéța s'a observat din posturile de pază apropierea pe mare a două vapóre. Indată detașamentul nostru și-a ocupat posițiunea. Când vapórele ajunseră la o distanță de 8 clm. de portul Korsakow și aruncară ancora, fură recunoscute ca fiind vase de transport militare japonese de câte 6000 tone. Aceste transporturi lăsară pe mare două șalupe cu aburi, cari se îndreptară spre crucișătorul „Novik“ unde ajunse la órele 10¼ diminéța. Când se observă mișcarea marinarilor inimici pe puntea lui „Novik“, șeful detașamentului nostru ordonă deschiderea focului contra șalupelor și pe puntea lui „Novik“. Tirul soldaților noștri a fost fără îndoială așa de bun, încât inimicul n'a reușit să-și execute planul. După câteva salve schimbate, inimicul părăsi puntea lui „Novik“ și șalupele se reîntórseră la transporturile lor urmărite de glónțele soldaților noștri până la o distanță de 3000 pași, adecă până la eșirea lor din zona tirului nostru Inimicul a răspuns din șalupe cu împușcături, fără însă de a ne causa vre-o perdere. După ce ridicară pe bordul lor șalupele, transporturile ridicară ancora la órele 12,45 și dispărură în largul mărei.

Șeful detașamentului nostru se duse la órele 1,35 cu ofițeri pe puntea lui „Novik“ unde se descoperi firele conductóre a unor mine așeḑate, dér cari nu făcuseră explosiune. Se ridicară îndată acele mine așeḑate de inimic în diferitele părți ale crucișătorului. Până acum a reușit a se ridica 9 asemenea mine,

Apreciare caracteristică.

„Alkotmány“ dela 8 Septemvrie scriind despre ultimele evenimente pe câmpul de răsboiŭ, face următórea apreciare caracteristică: „Clopotele de faimă și de bucurie europene, au sunat prea de timpuriu. Rușii n'au făcut nici pressei, nici cafenelelor europene plăcerea de a-se lăsa împresurați și de a depune armele înaintea Japonesilor. Pentru distracția cetitorilor nostri amintim, că „pressa galbenă“, care cu cinci ḑile mai înainte de cât Oyama ocupase Liaoyangul, deja eri a înconjurat întréga armată ruséscă și a făcut prisonier pe Kuropatkin cu întreg statul său major. Durere, în privința acésta Japonesii n'au corespuns așteptărilor, ceea ce de sigur le va duré sincer pe acele cercuri, cari cu inima umflată se gândeau, din incidentul căderei Liaoyangului; la — *Chișineu.* Când constatăm, că genialitatea lui Kuropatkin a salvat din faimosul *debacle* armata ruséscă manciuriană, ne întrebăm sincer: în ce constă marea și strălucita victorie a Japonesilor la Liaoyang? Ea n'are, în continuarea răsboiului, mai multă greutate de cât un fulg; din contră ea a știrbit tare contingentul, greu de restabilit, al armatei japonese. In aprecierea evenimentelor de pe câmpul de răsboiŭ nu mergem așa departe ca foile englese, ce ne-au sosit aḑi, foi cari în mod surprindător scriu despre un *fiasco relativ al Japonesilor*, negăm însă categoric, că resultatele problematice ale luptei ar valora cât cei 25,000 Japonesi căduți, mai ales acum, când după scirile mai nouă o bólă contagiósă face ravagii cumplite în armata japonesă, bólă ce a secerat deja 10,000 de victime“....

*

Un episod din lupta de la Liaoyang.

Raportorul ḑiarului parisian *„Journal“* trimite ḑiarului său din Yantai (via Mukden) următórea depeșă cu data de 3 Septemvrie (depeșa a fost reținută în Mukden mai mult de-o ḑi de censura rusécă):

După măcelul îngrozitor din nóptea de 31 August, în timpul căreia s'au umplut cu cadavre șanțurile liniei prime de apărare de la Liaoyang, Japonesii au transportat bateriile lor pe înălțimile luate în órele antemeridiane. In 1 Septemvrie pe la órele 2 d. m. începură să cadă proiectilele Japonesilor asupra gărei din Liaoyang și asupra părților orașului, locuite de Ruși. Suburbiul chines a rămas neatins. Soldații și oficianții ruși nu și-au pierdut firea și continuaŭ neîntrerupt lucrarea lor, pentru a pune în mișcare vagónele. Peste 500 vagóne încărcate cu răniți, provisiuni și alte obiecte au fost pornite din gară în mijlocul plóiei de proiectile, luând drumul spre Mukden. In schimb între locuitorii civili ai orașului domnea o panică de nedescris. Iși părăsiau tot ce aveau și fugeau zăpăciți în tóte părțile. Srapnelele dușmane explodau adeseori deasupra ospitalelor, rănind numeróse persóne, între cari medici și îngrijitori. Am trebuit să-mi salvez viața, alergând în fugă nebună dealungul cartierului rusesc, în care îmi aveam locuința. Servitorul meu, un cazac, a fost rupt împreună cu calul său de nu proiectil și eu pierduiŭ jumătate din bagajul meu. Intr'aceea Japonesii începură, fără să întrerupă bombardarea gării, se bombardeze și linia a doua de apărare rusécă, care era compusă din forturile de pe șes :, atacul a durat neîntrerupt după amézi în 1 Sept. nóptea întrégă următóre și în diua de 2 Septemvrie, avênd ca țintă centrul fortificațiunilor rusesci spre vest de gară în apropierea liniei ferate. A fost o măcelărire grozavă! Japonesii se aruncau asupra șanțurilor și întăriturilor rusesci se rostogoliau în șanț și cădeau în cursele de lupi făcute de Ruși. Când unul din aceste șanțuri se umplea cu cadavre, Japonesii treceau ca eșiți din minți peste aceste poduri formate de corpuri omenesci. In atacul lor erau decimați de infanteriștii ruși, cari erau postați între sîrmele întinse în jurul fortificațiunilor.

In diminéța ḑilei de 3 Septemvrie s'a început o nouă luptă de o mare importanță strategică spre nordost de Liaoyang în regiunea între Yantai și rîul Taiciho în contra armatei lui Kuroki. Acesta căutase să împresóre armata rusécă venind de către nord. Către séră le-a succes Japonesilor să ocupe minele de cărbuni de la Yantai. Aripa stângă rusécă s'a retras în urma focului tunurilor japonese. Din bateriile rusesci s'a revărsat atunci o plóie teribilă de proiectile asupra minelor de cărbuni luate de Japonesi. Ei fură necesitați să se retragă. Eu mă aflam chiar la un regiment rusesc din corpul al cincilea de armată, care se odihnea, când ne trezirăm cu pușcături din stânga. Era un detașament japones, care ne atacase. Glónțele cădeau asupra soldaților obosiți, cari zăceau răniți și acoperiți de sânge la pămênt. Japonesii fură respinși fiind prea puțini la număr.

SCIRILE DILEI.

— 28 August v.

Serbare națională. Luni 30 August v., fiind a 27 aniversare a luărei Griviței, se va oficia un *Te-Deum* solemn la mitropolia din Bucuresci. De asemenea se vor face slujbe religióse la tóte bisericile din Bucuresci și din țéră.

Coróna pe care o vor depune veteranii români la 30 August în capela de la Grivița este de foi de stejar și lauri, parte verḑi, parte aurite, tóte de metal. Pe fundul corónei, închis cu o placă de metal, se află pictată în partea de sus o coróna de oțel, de asupra căreia stă inscripția: „Societatea veteranilor Coróna de oțel“. De sub corónă atêrnă dintr'o fundă trei panglici de colori naționale, de asemenea pictate. Pe prima panglică din stânga stă inscripția: „Eroilor Români morți la 1877—78“. Pe panglica din mijloc: „Pentru patrie și causa creștină“. Pe cea din drépta: „Din partea camaradilor de luptă“. Jos se află data: „30 August 1904“.

Pentru masa studenților români din Brașov au întrat de la d-nii *Dionisie și Solomon Făgărășianu* **50 cor.** întru amintirea de veci a regretatului lor părinte Ioan Făgărășianu fost paroch gr. or. român în Drăguș. Priméscă generoșii donatori cele mai căldurose mulțămite. — *Direcțiunea școlelor medii gr. or. române.*

Bilete cu preț redus pentru a puté călători la adunarea generală a *„Asociațiunii“*, au fost date și în anul acesta pentru tóte liniile căilor ferate ungare, și se pot cere de la biroul *„Asociațiunii“* ori de la directorii despărțămintelor. Porto postal de astă dată nu se cere. Biletele au valóre din 15 Septemvrie până la finea lunei.

Capela gr. or. română din Budapesta. Terminându-se dilele trecute lucrările pentru lărgirea capelei gr. or. române din Budapesta, ea a fost sfințită Dumineca trecută. Actul sfințirii a fost săvêrșit în presența unui număr mare de credincioși, de către părintele protopop G. Bogoevici.

La cursele de cai, ce se vor aranja mâne, Duminecă, pe hotarul comunei *Rêșnov*, restaurantul „Lumea Nouă“ va scóte în vênḑare chiar pe terenul de curse vinul favorit din pivnița Eszterhazy numit „Zendrischer Sauerwasserwein“, precum și berea renumită de Budweis și prima fabricație Czell. Se va afla și bufet corăspundător. Să se aibă în vedere firma: Birtul „Lumea Nouă“.

Un senior defraudant. Conventul bisericei reformate din districtul Alsó-Szabolcs și-a ținut dilele acestea adunarea generală în Dobrițin. Cu acéstă ocasiune s'a constatat că din cassa districtului bisericesc lipsesce suma de 36.000 coróne. Seniorul Zsigmond Sándor, păstor sufletesc în Hajdu Böszörmény, s'a ridicat atunci și a făcut în adunare mărturisirea, că el a defraudat banii și speră, că până prin luna Octomvrie îi va puté restitui. Unii dintre membrii au cerut ca defraudantul să fie dat pe mâna justiției, majoritatea însă a hotărît, ca să nu se aducă afacerile bisericei înaintea forurilor lumesci.

Fuga spăimântătóre a cailor din două regimente englese. Se anunță din Londra, că un accident estraordinar s'a produs pe câmpul de manevră, al regimentelor 8 și 18 de husari. Acest teren de esercițiu se găsesce nu departe de Southampton. Șése său șépte sute de cai se aflau pe acest câmp. In timp ce un veterinar ucidea cu pușca un cal bolnav și care nu se puté vindeca, ceilalți cai s'au speriat. Rupând legăturile cu cari erau legați s'au risipit în tóte părțile într'o fugă înspăimântătóre. In acéstă fugă caii au dat peste corturile soldaților, rănind pe mulți din ei. Vre-o două sute de cai scăpați, au traversat în fuga mare orașul Winchester în puterea nopții, producênd mare panică printre locuitori. Mulți cai au ajuns până la Southamton și s'au aruncat în apa portului. Cea mai mare parte din cai s'au găsit răniți și morți.

Teritorii aurifere. Diarul „Newyork Times“ primesce din orașul White-Sake City telegrama, că în minele de aur din ținutul Nevada s'au aflat dileln acestea cantități mari de aur. Nisce lucrători angajați în aceste mine au dat de o pătură grósă de piétră, unde lucrând, au găsit o vînă bogată de aur. Din o tonă de piétră au scos aur în valóre de 30,000 corone. Pătura are o grosime de 40 urme.

Sciri mărunte. In comuna Măcicaș, comitatul Solnoc-Dobâca, se va începe în curênd esploatarea unei *mine de aur și argint*, proprietatea contelui Iuliu Eszterhazy.

— Se scrie din Petroșeni, că vêrful muntelui Parîngul este acoperit de zăpadă, ér prin văi a dat bruma.

— Notarul Kádár Gyula din Ciugud (Alba inf.) a fost împușcat dilele acestea prin feréstră, când ședea la biuroul din cancelarie. Atentatorul nu s'a putut încă prinde. Glonțul a pătruns prin plămâni și nu e speranță de scăpare.

Avis. Mâne, Duminecă d. a. va fi deschisă în oraș numai farmacia d-lui Eugen *Neustädter*, Têrgul grâului nr. 7.

La Gewerbeverein se va da mâne, Duminecă, în 11 August o serbare *pentru copii.* Inceputul la órele 4 d. m. Séra în sală va fi musică cu întrarea liberă. Inceputul la órele 7.

Revoltă într'un sat săsesc.

In comuna Dredat, aprópe de Reghin, s'au întêmplat unele lucruri, cari au scos din răbdare chiar și pe blânḑii și mult răbdătorii Sași, făcêndu-i să-și dea în chip mai violent espresiune indignării lor față cu tendințele de asuprire din partea administrației. Étă ce i-se scrie lui „S. D. T.“ despre cele petrecute în numita comună:

„In Dredat (Deutsch-Zepling) s'a înființat înainte de câți-va ani un post de vice-notar. Dorința locuitorilor era să alégă la acest post un Sas, mai ales, că notarul era Ungur, cu tóte că comuna e curat săséscă. S'a și presentat un concurent sas, dér în urma presiunei și-a revocat petiția și a fost ales alt vice-notar. In vara acésta vice-notarul móre și comuna isbutesce de astă-dată a-și alege, contra voinței notarului, un vice-notar sas.

Comuna a fost fórte mulțumită, vêḑênd în sfîrșit ales un Sas la acest post și și-a esprimat bucuria în ḑiua de 7 c. prin aceea, că au pregătit noului ales o primire festivă cu pompieri și musică.

Când a sosit convoiul la casa comunală, unde locuiesce și notarul, a găsit pórta închisă și numai după-ce au bătut de repețite-ori li-s'a deschis, cu tóte că notarul și familia lui stăteau la o distanță de 10 pași și se uitau la convoiŭ. Indignarea poporului a fost mare.

Séra i-s'a făcut vice-notarului o serenadă în fața casei comunale. La serenadă s'a adunat un public numĕros și s'a întîmplat, că nisce necunoscuți au aruncat cu pietri în ferestrile unde locuiesce notarul. După-ce s'a terminat serenada și musica a plecat, notarul a eșit în pórtă cu revolverul în mână și a ḑis: „Porcilor, am să vă împușc, décă nu plecați numai decât!“ ér soția lui a strigat: „Azokat a kutyákat le kell lőni“! (Trebue împușcați cânii aceia!)

Notarul, vêḑênd că mulțimea nu se împrăscie, a descărcat revolverul. Prin acésta poporul s'a înfuriat așa de tare, încât a asaltat casa. Notarul a încuiat pórta și a descărcat din curte încă două focuri. Poporul însă a spart pórta și a năvălit în casa comunală. Notarul a scăpat prin feréstră și mulțimea, negăsindu-l, a distrus mobiliarul. Soția notarului, care se ascunse în pivniță, a fost scósă de acolo și — cu regret trebue s'o spunem— a fost maltratată. Câți-va mai cuminte au luat-o în apărare și au dus-o în siguranță.

Intr'aceea notarul și-a luat o căruță și mergênd la Reghin a adus cu sine asistență de jandarmi. Când s'a reîntors însă, totul era liniștit. A doua di a venit la fața locului solgăbirăul să facă cercetare. Ori-care ar fi resultatul cercetării, atâta se póte constata, că poporul este fórte înfuriat și că excesele se pot repeta, décă notarul nu-și va căuta în alte părți slujbă“.

ULTIME SCIRI.

Londra, 9 Septemvrie. Kuropatkin n'a părăsit încă, cu grosul armatei sale, Mukdenul. Nu se scie cu siguranță, décă Kuroki și Oku se vor duce la Mukden. Lista pierderilor nu e cunoscută. *Japonesii se îngrozesc de lista pierderilor lor*, atât sunt de mari, și *se tem a o publica.* Se pretinde, că pierderile rusesci sunt de 30,000 ómeni. Ariergarda rusécă ocupă posițiuni la 27 chil. spre sud de Mukden. Luptele continuă.

Tokio, 9 Septemvrie. Asaltul general contra Port-Arthurului s'a amânat pe timp de două săptămâni.

Cifu, 9 Septemvrie. „Novi Kraj“ de la 3 Septemvrie anunță, că *700 de Japonesi au fost aruncați în aer de o mină electrică.* La 1 Sept. Rușii au respins un nou atac japones până la a doua linie de șanțuri.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

Insciinţare.

Societatea industrială a cismarilor din Braşov, insciinţéză cu onóre On. public, care se aprovisionéză dela numita societate, că în urma urcări continue a preţului peilor, şi **preţul încălţămintelor sau urcat cu 10—15 procente.**

Declarăm însĕ ca încălţămintele se vor face din calitate mai bună ca până acuma şi On. public va fi în câştig.

Cu tótă stima

Societatea industrială a cismarilor.

3—3.1488.

Un gimnasist din casă bună **se primesce** în intreţinere şi pază, la o familie germană. Odaia împreună cu un student german din gimnasiu superior. Infcrmaţiĭ mai detailate se pot lua la D-l **L. Palmhert** funcţionar, Străda Mihail Weiss nr 8.

3 - 3.1492.

Ciocoladă de Tannin

a lui **SZTRAKA,** are cel mai bun efect **în contra diarei,** **atât la copiĭ cât şi la adulţi.**

O bucată costă **40 filleri.**

Se afla de vêndare în tóte farmaciile

Nr. 34—1904.

Licitaţie Extraordinară.

Preţióse obiecte rĕmase nevêndute din licitaţiile de mai nainte, precum: **Ciasornice** de argint şi de aur pentru bărbaţi şi dame; **Inele** de aur, Cercei de aur etc. se vor **vinde în 20 Septemvrie 1904,** dela 8—12 óre a. m. evéntual şi dela 2—4 óre după améḑĭ, în localul oficiului casei be amanete din Braşov, cu licitaţis, la care sĕ învită toţĭ amatoriĭ.

Preţurile reduse la licitaţie.

Brassó, 3 Septemvrie 1904.

Oficiul casei de amanet din Braşov.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face orĭ şi când pe timp mai îndelungat sĕu lunare.

Podóba cea mai frumósă a femeil este **un bust frumos!**

Apa KÄTHE pentru sîn.

Mijloc sensaţional, scutit prin lege. pentru a dobîndi un bust frumos, cu efect miraculos. **Apa Käthe** se folosește numai pe din afară, de aceia e potrivită pentru orĭ-ce constituţie corporală. **Apa Käthe pentru sîn** este de feliŭ vegetabil, şi nevătămătóre.

Preţul unei sticle 4 fl. cu instrucţie.

Se trimite sub discreţiune cu rambursă prin

Mdm KÄTHE MENZEL, Wien

XVIII, Schulgasse 3, I. Stock, Türe 78.

1—6.1495.

Se primesc 1—2 copiĭ de şcólă cu întreţinere (cost) conscienţiósă cu **preţ moderat,** la o familie germană inteligentă, fără copiĭ. Locuinţa la aer curat, în centrul oraşului. A se informa la E. L. SCHILLER, Strada Orfanilor nr. 5. Parter în drépta spre uliţă.

3—3.1492.

CHOCOLAT KOHLER

Marcă cu renume universal pentru calitate fină.

Vêndare cu măruntu şi engro **în Ungaria la**

Brázay Kálmán Budapest

VII. József körút 37—39.

4—10.1477.

Lucrul bun şi solid nu are lipsă de reclam!

Primul Atelier braşovean de Uniforme.

Fondat în 1891. **D. PLATOŞ.** Fondat în 1891.

Prima şi cea mai renumită firmă din Transilvània **în ramul uniformei.**

Liferéză pentru **Voluntarĭ de un an completa uniformă** necesară cu **Cor. 110—300 cor.** sub garanţie, strict după regulamentul prescris militarilor şi totuşĭ elegant.

D. PLATOŞ.

4—0 **Braşov,** Strada Mihail Weiss **nr. 3.** **(Casele proprii).**

ŞCÓLA privată de musică KAISER

(concession.)

WIENA 7, 8 şi 11 Bezirk. — **Anul şcolastic al 31-lea.**

Anual circa 350 freoventanţĭ internĭ din streinătate. — **Şcola de cant** (operă, concert, biserică cor), clavir. — Instrucţie în tóte instrumentele de musică. — Cursurĭ teoretice. — Curs metodic pentru învĕtătorĭ de cant. — Cursurĭ de 7 lunĭ pentru pregătirea la examenul de stat c. r. în Viena, Praga şi Lemberg. — Certificat de capacitate pentru postul de învĕţător şi dirigent de şcólă de musică privată. — Au depus examenul 108 candidaţĭ ai institutului, parte cu distincţiune. — **Clasă de pregătire** pentru esamenul de stat. — **Curs** pentru **Capelmeisterĭ.** — Candidaţilor li-se oferă ocasia a dirigea: chor şi orchestră şi pentru carĭ nu sunt şcolarĭ. — **Curs special** pentru **cultivare.** — **Curs de 2 lunĭ** ferial. — **Secţie** pentru **instrucţie teoretică** pe cale de corespondenţă. — Puterĭ didactice principale **Dr. M. Ditz** docent la univers. şi membru al comisiei de examenare de stat c. r. **M. Jentsch,** Director **R. Kaiser, L. Kaiser, Mila Kupfer Berger,** cântăreţ em. al operei c. r. **St Wahl** primul musicant de curte c. r. etc. etc. **Cu 1-a Octomvrie se încep cursurile.**

Prospecte se dau de cătră biroul institutului

WIEN, VII/1 Zieglergasse 29.

Conspect al familiilor de încredere care primesc şcolarĭ în pension.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la zaraful **Dumitru Pop** şi la **Eremias Nepoţii.**

STRUGURĬ

de masă sĕu de cură.

Stugurĭ fórte frumoşĭ şi finĭ **Chasselas** şi **Muscateller** amestecaţĭ, în lădiţe sĕu coşurĭ de 5 klgr., **trimişĭ franco cu 3 cor. 50 b.,** numai **Muscateller** 5 klgr. **4 cor. 50 b.;** trimite **Martin v. Willinger.** mare producent de vinurĭ în **Zomba** (Ungaria). — **Vin negru de Szegzárd** în sticle, cultură proprie, trei 0.70 Lit. **franco** trimis **3 cor. 60 b.**

Mai **multe sute de Htl. vinuri** calitate fină cu preţ ieftin tot acolo.

Ca present de sĕrbătorĭ fórte potrivit.

3—5,1494

Un harnic comis (manufacturist) cu praxă mai îndelungată află imediată aplicare la Domniĭ **Ioan Comşa & Fiu în Selişte.**

3—3 1492.

FABRICAT DIN PATRIE!

Novitate!

KLEINOSCHEG SEC

PRODUDT DE PRIMA CLASĂ

Pivniţa de Şampanie Fraţiĭ KLEINOSCHEG

liferanţii curţii ces. reg.

BUDAFOK.

Pentru SESONUL de Tómnă şi de Iarnă!

In atenţiunea Onor. părinţĭ carĭ au copiĭ de şcólă.

Novitate. **MAGAZIN DE HAINE** Novitate.

pentru bărbaţi şi băeţi.

Subscrisul are onóre a aduce la cunoscinţa Onor. public, că mi-am mărit magazinul meu cu bună reputaţie, de confecţiunĭ pentru dame

cu un magazin de

haine bărbătescĭ, de băeţĭ şi copiĭ,

corĕspunḑĕtor cerinţelor moderne, pe care l'am instalat în

Piaţă, Şirul inului în palatul lui Czell.

Preţurile cele mai ieftine.

Pui la dispoziţia On. public esecutarea cea mai bună şi efectuarea cea mai solidă.

Principiul meu este, cu câştig puţin sĕ fac vêndare mare.

Rugându-mĕ de o cercetare numĕrósă, rĕmân

Cu tótă stima

GOLDMAN N. P.

magazin de haine bărbătescĭ, de băeţĭ şi copiĭ (palatul Czell)

Pentru Sesonul de Tómnă şi de Iarnă!

Tipografia A. Mureşianu, Braşov,